EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.9.25.
COM(2025) 517 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Kilencedik éves jelentés a törökországi menekülteket támogató eszközről

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés 1
1.1.1. Törökország és a menekültügyi válság 1
1.2. Az EU reagálása a válságra és az eszköz létrehozása 2
2. Az eszköz működése 3
3. Pénzügyi kapacitás, a finanszírozás időtartama és jellege 4
4. Az eszköz végrehajtása 6
5. Nyomon követés, értékelés és ellenőrzés 16
6. Kommunikáció és láthatóság 16
7. Következtetések és következő lépések 17

1. Bevezetés

A C(2015) 9500 bizottsági határozat[1] (a továbbiakban: a határozat) 8. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottságnak rendszeresen tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet és a Tanácsot a törökországi menekülteket támogató eszköz (a továbbiakban: az eszköz) végrehajtásáról. A határozat 8. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottságnak évente jelentést kell készítenie az Európai Parlament és a Tanács részére az eszköz végrehajtásáról. Az eszközről szóló első éves jelentést 2017 márciusában tették közzé[2]. Valamennyi éves jelentés megtalálható a menekülteket támogató eszköz honlapján. Ez a jelentés a 2025 februárjáig bezárólag rendelkezésre álló adatokon alapul.

1.1.1. Törökország és a menekültügyi válság

Törökország – a földrajzi helyzetéből adódóan – a menekültek és migránsok kiemelt befogadási és tranzitországa. A török kormány által szolgáltatott adatok szerint 2025 januárjában az országban 2 888 876 átmeneti védelem alapján befogadott szíriai és több mint 300 000 regisztrált menekült és menedékkérő tartózkodott, főként Afganisztánból, Irakból, Iránból és Szomáliából[3,4]. Ennek hatása jelentős volt a befogadó közösségekre. A szíriai menekültek Törökországba irányuló elhúzódó lakóhelyelhagyása és az Afganisztánból Törökországba irregulárisan érkezők növekvő száma egyre nagyobb kihívást jelent a menekültek, a migránsok és a befogadó közösségek közötti társadalmi kohézió tekintetében. Ezzel egy időben továbbra is nyomás alatt áll a török–iráni határ. Az Aszad-rezsim 2024. decemberi bukását követően és a török hatóságok által szolgáltatott adatok szerint egyre több olyan szíriai személy lépte át a szíriai határt, akik átmeneti védelmi jogállással rendelkeznek Törökországban. Az adatok nem teljesen egyértelműek a tekintetben, hogy ezek tartós visszatérések vagy „go-and-see” tájékozódó látogatások-e[5]. A török hatóságok hangsúlyozták, hogy a visszatérésnek önkéntesnek, biztonságosnak, méltóságteljesnek és rendezettnek kell lennie.

Törökország továbbra is nagyon jelentős erőfeszítéseket tesz a menekültek és migránsok befogadása és szükségleteik kezelése terén, és újfent megerősítette a 2016. március 18-i EU–

[1] A Bizottság C(2015) 9500 final határozata (2015. november 24) az Unió és a tagállamok fellépéseinek koordinációs mechanizmus – a Törökország-támogató Menekültügyi Eszköz – révén való összehangolásáról.
[2] https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/9dc8736f-c734-48be-8678-aca919a6a1bf_en.
[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.
[4] A török menekültügyi rendszer egyik sajátos jellemzője azzal kapcsolatos, hogy az ország egy fenntartás mellett írta alá az 1951. évi genfi egyezménynek a menekültek jogállásáról szóló 1967. évi New York-i jegyzőkönyvét. Emiatt a Törökországban tartózkodó menekültek túlnyomó többsége nem kérhet teljes körű menekült jogállást, csak „feltételes menekült” jogállást, amely – odaítélése esetén – az országban való tartózkodás időtartamát addig az időpontig teszi csak lehetővé, amíg „egy harmadik országba át nem telepítik”.
[5] 2025. január 29-én a török belügyminisztérium bejelentette, hogy 2024. december 9. óta 81 576 menekült tért vissza Szíriába. Emellett az UNHCR ajánlásával összhangban megerősítette, hogy Erdoğan elnök jóváhagyta a szíriaiak Törökországból induló „go-and-see” tájékozódó látogatásait 2025. január 1. és július 1. között. E hat hónapos időszak alatt a kijelölt családvezető háromszor beutazhat az országba, illetve távozhat onnan anélkül, hogy elveszítené átmeneti védelmi jogállását.

Törökország nyilatkozat[6] (a továbbiakban: a nyilatkozat) végrehajtása iránti elkötelezettségét. A nyilatkozat 2024-ben továbbra is konkrét eredményeket ért el. Bár még mindig alacsonyabbak a nyilatkozat előtti számadatoknál, tovább nőtt a Görögországba tengeri úton, valamint a Bulgáriába szárazföldi úton irregulárisan érkezők száma, míg az Olaszországba és a Ciprus kormányzati ellenőrzés alatt álló területeire érkezők száma jelentősen csökkent[7].

A nyilatkozat keretében folytatódott az „egyet egyért" áttelepítési program végrehajtása. 2016 áprilisa és 2025 februárja között több mint 43 815 szíriai menekültet telepítettek át Törökországból az EU-ba. 2016 óta 2 140 migránst küldtek vissza a görög szigetekről Törökországba. Mivel a török hatóságok nem vonták vissza a nyilatkozat szerinti visszaküldési műveletek felfüggesztéséről szóló, 2020. márciusi határozatukat a Covid19-világjárványt követően, azóta a Bizottság és a görög hatóságok ismételt kérései ellenére sem került sor visszaküldési műveletekre.

Az Európai Tanács 2020. októberi ülésén megállapodás született egy EU–Törökország eredményközpontú program elindításáról. Négy kiemelt területet határoztak meg, melyek a következők: i. a vámunió működésének javítása és a vámunió korszerűsítéséről szóló egyeztetések újraindítása, ii. migráció és a menekültek támogatása, iii. magas szintű párbeszédek, valamint iv. emberek közötti kapcsolatok és mobilitás. Az Európai Tanács 2021. júniusi ülésén ismételten hangsúlyozta az EU készségét arra, hogy fokozatos, arányos és visszafordítható módon megbeszéléseket folytasson Törökországgal az együttműködés több közös érdekű területen történő fokozása céljából, amennyiben teljesülnek a 2021 márciusában és az Európai Tanács korábbi következtetéseiben meghatározott feltételek. A 2023. november 29-i közös közlemény válaszul az Európai Tanács 2023. június 29–30-i ülésén felkérte a főképviselőt és a Bizottságot, hogy nyújtsanak be jelentést az EU és Törökország közötti kapcsolatok aktuális állásáról. Ez számos javaslatot terjesztett elő a kapcsolatok fellendítésére, többek között a migrációkezelés, valamint a menekülteknek és a befogadó közösségeknek nyújtott pénzügyi támogatás területén. 2023 novemberében magas szintű EU–Törökország párbeszédre került sor Brüsszelben a migrációról és a biztonságról, és 2025 első felében várhatóan új ülésre kerül sor.

1.2. Az EU reagálása a válságra és az eszköz létrehozása

[6] https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.

[7] 2024 januárja és decembere között 65 574 irreguláris migráns érkezett az EU-ba Törökországból, szemben a 2023 azonos időszakában érkezett 57 597 irreguláris migránssal, ami 14 %-os növekedést jelent. 2024-ben a Görögországba tengeri úton irregulárisan érkezők száma 2023-hoz képest 31 %-kal nőtt. A Görögországba szárazföldi úton érkezők száma jóval kisebb mértékben, 2 %-kal nőtt. Ugyanakkor a zöld vonalon keresztül Ciprusra érkezők száma 2024 januárja és decembere között 42 %-kal csökkent 2023 azonos időszakához képest. Emellett 2025 januárja és februárja között 4 537 irreguláris migráns érkezett az EU-ba Törökországból, szemben a 2024 azonos időszakában érkezett 7 426 irreguláris migránssal, ami 39 %-os csökkenést jelent. A Törökországból Olaszországba vezető migrációs útvonal jelentősége 2024-ben jelentősen csökkent, mintegy 3 366 érkezővel, így az Olaszországba irányuló szabálytalan határátlépések 5 %-ának Törökország a kiinduló országa. 2015-ben, az EU–Törökország nyilatkozatot megelőzően a Földközi-tenger keleti térségében húzódó útvonalon irregulárisan 885 386 fő érkezett.

Az Európai Unió tagállamainak a Törökországban tartózkodó menekültek jelentős további finanszírozását igénylő felszólítására válaszul a Bizottság a 2015. november 24-i bizottsági határozattal létrehozta, majd 2016. február 10-én, 2018. március 14-én és 2018. július 24-én módosította a törökországi menekülteket támogató eszközt. Az eszköz az uniós költségvetésből és a tagállamok további hozzájárulásaiból származó és külső címzett bevételként[8] az uniós költségvetésbe integrált források mozgósításának összehangolását célzó mechanizmus. A tagállamok politikai kötelezettséget vállaltak arra, hogy nemzeti hozzájárulásokat nyújtanak az uniós tagállamok és az Európai Bizottság közötti, 2016. február 3-án elfogadott, majd az eszköz második részletéről szóló megállapodás alkalmával naprakésszé tett egyetértési megállapodás részeként[9]. Az egyetértési megállapodás egy feltételrendszer-keretet is létrehozott.

2016. március 18-án az EU és Törökország állam- és kormányfői újra megerősítették közös cselekvési tervük megvalósítása melletti elkötelezettségüket, valamint a Törökország és az Unió közötti kapcsolatok elmélyítését és a migrációs válság kezelését szolgáló további intézkedésekről egyeztek meg[10]. Törökország és az EU egyetértettek abban, hogy további gyors és határozott erőfeszítésekre van szükség. Az EU–Törökország nyilatkozat pontosabban arra hívott fel, hogy véget kell vetni a Törökországból az Unióba irányuló irreguláris migrációnak oly módon, hogy ellehetetlenüljön az embercsempészek üzletszerű tevékenysége, hogy a migránsok számára olyan alternatíva álljon rendelkezésre, amelynek során nem kell kockára tenniük az életüket, és hogy fel kell gyorsítani az eszköz végrehajtását.

Az eszköz első részletére (2016–2017) összesen 3 milliárd EUR-t különítettek el, a második részletre (2018–2019) pedig további 3 milliárd EUR-t bocsátottak rendelkezésre[11], így az eszköz teljes kerete elérte a 6 milliárd EUR-t. Ezen ülést követően a Bizottság gyors lépéseket tett az első projektekre történő szerződéskötés érdekében. 2020. december 31-ig a Bizottság az eszköz teljes működési allokációjára szerződéseket kötött, és 2024 végéig több mint 5,7 milliárd EUR-t folyósított.

2. Az eszköz működése

[8] A 2016 és 2018. augusztus 1 közötti hozzájárulások tekintetében az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 298., 2012.10.26., 1. o.) 21. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti külső bevételek, illetve az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. július 18-i (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 193., 2018.7.30., 1. o.) 21. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja szerinti külső bevételek.

[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf.

[10] https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.

[11] Ezt a 3 milliárd EUR-t a Bizottság által még az eszköz elindítását megelőzően a szíriai menekültválságra adott válaszként már Törökország rendelkezésére bocsátott 345 millió EUR-n felül biztosították, és az kiegészítette a tagállamok kétoldalú segítségnyújtását.

Az eszköz egy olyan koordinációs mechanizmus volt, amely lehetővé tette a Törökországban tartózkodó menekültek részére történő uniós segítségnyújtás gyors, eredményes és hatékony mozgósítását, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás biztosítása mellett. Az eszköz biztosította a fennálló uniós pénzügyi eszközök optimális mozgósítását humanitárius segítségnyújtás és/vagy fejlesztési támogatás formájában, annak érdekében, hogy a menekültek és a befogadó közösségek szükségleteit átfogó és összehangolt módon elégítsék ki[12].

Az eszköz irányítóbizottsága stratégiai iránymutatást nyújt a prioritások, a támogatandó tevékenységek típusa, a hozzárendelendő összegek és a mozgósítandó pénzügyi eszközök tekintetében, továbbá a 2015. november 29-i EU–Törökország közös cselekvési terv (a továbbiakban: a közös cselekvési terv) alapján fennálló török kötelezettségvállalásoknak az ország általi végrehajtására vonatkozó feltételek tekintetében[13].

Továbbra is fontos az eszköz projektjeinek fenntarthatósága, csakúgy, mint a török hatóságokkal közös felelősségviselés. A fenntarthatóság és a hatás fontosságát az Európai Számvevőszék 2024. áprilisi második különjelentésének ajánlásai is kiemelték. A segítségnyújtás kiemelt területeit átfogó és független igényfelmérés alapján határozzák meg, amelyet 2018-ban aktualizáltak.

Az eszköz összehangolta a következő külső finanszírozási eszközökből származó pénzügyi támogatást[14]: i. humanitárius segély, ii. az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz, iii. a fejlesztési együttműködési finanszírozási eszköz (DCI), iv. az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA), valamint v. a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz. Az EU költségvetéséből finanszírozott intézkedéseket az Unió közvetlen és közvetett irányításra vonatkozó pénzügyi szabályaival és rendelkezéseivel összhangban hajtják végre. A segítségnyújtás végrehajtásának feltétele, hogy Törökország szigorúan betartsa a közös cselekvési tervben és a nyilatkozatban foglalt kötelezettségvállalásokat.

3. Pénzügyi kapacitás, a finanszírozás időtartama és jellege

Az eszköz által koordinált teljes költségvetés 6 milliárd EUR, amelyet két részletben mozgósítanak. Az első és a második részlet keretében megvalósuló projektek 2025 végéig tartanak (négy projektet *vis maior* – mint például a 2023. évi földrengés – miatt 2029 végéig meghosszabbítottak); az első részlet számos projektje lezárult, és a legtöbb projekt a tervek szerint időben vagy a határidő előtt fejeződik be. A Covid19-világjárvány miatt a 2016-os

[12] A Bizottság 2015. november 24-i C(2015) 9500 határozatának 2. cikke – Az eszköz céljai.

[13] Lásd a C(2016) 855 bizottsági határozattal módosított C(2015) 9500 bizottsági határozat 5. cikkének (1) bekezdését.

[14] Az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz és a fejlesztési együttműködési eszköz (DCI) hozzájárulásait átcsoportosították az Előcsatlakozási Támogatási Eszközhöz, illetve az uniós vagyonkezelői alaphoz, és azok keretében hajtották végre őket. Elvben a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alaphoz az eszköz keretében (az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből és kisebb mértékben a fejlesztési együttműködési eszközből) nyújtott valamennyi hozzájárulást nem humanitárius segítségnyújtásként hajtották végre.

különleges intézkedés (1,6 milliárd EUR) projektjeinek végrehajtási időszakát kivételesen meghosszabbították, lehetővé téve, hogy valamennyi érintett projekt elérje a kitűzött célját.

Az első részlet 3 milliárd EUR-t tett ki, amelyből 1 milliárd EUR-t az uniós költségvetésből mozgósítottak, 2 milliárd EUR-t pedig a tagállamoktól származó kétoldalú hozzájárulásokból nyújtottak. A második részlet ugyancsak 3 milliárd EUR-t tett ki, amelyből 2 milliárd EUR-t az uniós költségvetésből, 1 milliárd EUR-t pedig a tagállamok részéről nyújtottak[15].

Ami az uniós költségvetési erőforrásokat illeti, a 2016–2017-es uniós költségvetésből származó 1 milliárd EUR-ból 2016-ban 250 millió EUR-t, 2017-ben pedig 750 millió EUR-t mozgósítottak. A 2018–2019-es uniós költségvetésből származó 2 milliárd EUR-ból 2018-ban 550 millió EUR-t mozgósítottak, a fennmaradó összeg mozgósítására pedig 2019-ben került sor.

A tagállami hozzájárulásokat illetően az első részlet esetében a tagállamok 2016-ban 677 millió EUR-val, 2017-ben 847 millió EUR-val, 2018-ban 396 millió EUR-val, 2019-ben pedig 80 millió EUR-val járultak hozzá az eszközhöz. A második részlet esetében a tagállamok 2018-ban 68 millió EUR, 2019-ben 202 millió EUR, 2020-ban 265 millió EUR, 2021-ben 166 millió EUR, 2022-ben 165 millió EUR összegű hozzájárulást nyújtottak, az utolsó kifizetések 2023-ban pedig 134 millió EUR-t tettek ki. A tagállami hozzájárulások közvetlenül az uniós költségvetésbe történtek külső címzett bevétel formájában, és azokat az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz és a humanitárius segítségnyújtás költségvetési soraihoz rendelték.

Továbbra is kielégítő az összhang egyrészről a hozzájárulásoknak az *eszközbe* történő tagállami befizetéseinek üteme, másrészről az ezen hozzájárulásokból finanszírozott kifizetéseknek az *eszközből* való folyósításának üteme között.

A Törökországban tartózkodó menekülteknek nyújtott további uniós támogatás az eszköz keretén kívül

2020-ban a Bizottság további 535 millió EUR-t különített el az eszköz keretén kívül a törökországi humanitárius fellépések támogatására. Ez a menekülteknek nyújtott támogatás az alapvető szükségletekre, a védelemre, az oktatásra és az egészségügyi ellátásra összpontosított, és azt teljes mértékben lekötötték szerződésekkel és folyósították.

Ez a tendencia 2021-ben is folytatódott. Az Európai Tanács az év júniusi következtetéseit követően a Bizottság 3 milliárd EUR-t mozgósított a Törökországban tartózkodó menekültek és a törökországi befogadó közösségek számára a 2021–2023-as időszakra. E finanszírozás célja annak biztosítása volt, hogy folytatódhassanak az eszköz kulcsfontosságú beavatkozásai a humanitárius segítségnyújtás, az alapvető szükségletek, az oktatás és az egészségügy,

[15] https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

valamint a migrációkezelés és a határellenőrzés kiemelt területein. Ez magában foglalt 150 millió EUR-t a Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóság eszközei keretéből, elsősorban az uniós tagállamok Törökországból történő áttelepítési erőfeszítéseinek támogatására, valamint a migrációkezelésre, a határigazgatásra és az embercsempészet elleni küzdelemre irányuló erőfeszítések támogatására. Magában foglalt továbbá 14,4 millió EUR-t egy 2024 októberében elfogadott támogatási intézkedés keretében.

A 2021–2023-as időszakra vonatkozó finanszírozás jelentős részét a 2023. évi pusztító törökországi földrengésekre válaszul mozgósították, és összesen 355,6 millió EUR-t fordítottak társadalmi-gazdasági támogatásra, települési infrastruktúrára, oktatási infrastruktúrára és egészségügyi infrastruktúrára.

2024 februárjában az Európai Tanács úgy határozott, hogy a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret felülvizsgálatáról szóló megállapodás részeként további 2 milliárd EUR-t különít el a nem uniós országokkal folytatott hatékony migrációs együttműködés fenntartására, beleértve a Törökországban tartózkodó szíriai menekültek támogatását is.

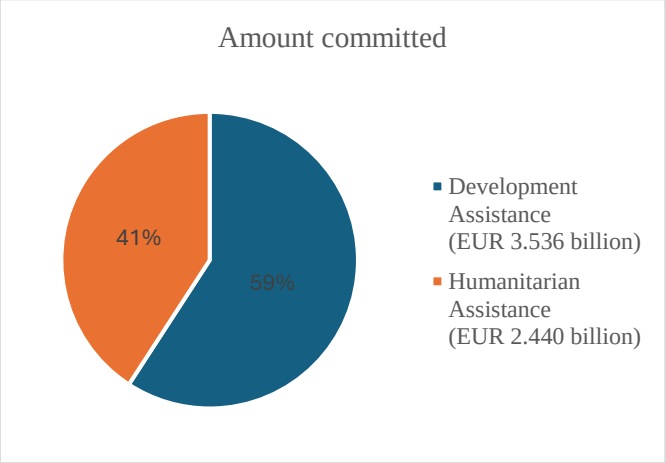
A 2024. májusi szíriai konferencián a Bizottság 1 milliárd EUR hozzájárulást vállalt a törökországi menekültek és befogadó közösségek támogatása céljából. Ez az összeg magában foglalt a 2024. évi rendes költségvetésből származó 520 millió EUR-t a menekülteknek nyújtott támogatás folytatásának biztosítására, valamint 480 millió EUR előreütemezését a fent említett 2 milliárd EUR-ból, így mintegy 1,5 milliárd EUR marad a 2025–2027-es időszakra. Az 1 milliárd EUR összegű csomag öt intézkedést tartalmazott, amelyek a következőkre összpontosítottak: i. oktatási (80 millió EUR), ii. alapvető szükségletek, egészségügyi ellátás, települési szolgáltatások és társadalmi kohézió (421 millió EUR), iii. migrációkezelés és határellenőrzés (398 millió EUR), iv. tartalékképzés az Európai Beruházási Bank esetleges jövőbeli újbóli bevonására, potenciális hitelek generálása a menekültekkel kapcsolatos beruházásokhoz (75 millió EUR), valamint v. humanitárius segítségnyújtás (26 millió EUR).

A törökországi menekült és befogadó közösségek számára 2011 óta elkülönített teljes uniós támogatás eléri a 12,4 milliárd EUR-t. Ez magában foglalja a menekülteknek nyújtott, 2011 és 2016 között mozgósított 345 millió EUR összegű támogatást, az eszköz keretében rendelkezésre álló 6 milliárd EUR-t, a 2020-ban rendelkezésre állt 535 millió EUR összegű áthidaló finanszírozást, a 2021–2023-as időszakban rendelkezésre álló 3 milliárd EUR összegű kiegészítő finanszírozást, a 2024. évi 1 millió EUR-t, valamint a 2027-ig tervezett további 1,5 milliárd EUR-t.

4. Az eszköz végrehajtása

Az eszközt humanitárius segítségnyújtás és fejlesztési támogatás formájában hajtják végre. Az első részlet keretében mintegy 1,4 milliárd EUR-t, illetve 1,6 milliárd EUR-t allokáltak az egyes területekre. A szíriai válság elhúzódó jellege miatt a második részlet keretében

végrehajtott beavatkozások egyre inkább a társadalmi-gazdasági támogatási tevékenységekre és a megélhetési lehetőségek megteremtésére összpontosítottak. A második részlet keretében 1,04 milliárd EUR-t különítettek el humanitárius segítségnyújtásra, 1,9 milliárd EUR-t pedig fejlesztési támogatásra[16].
Az eszköz egészére nézve a humanitárius segítségnyújtás és a fejlesztési támogatás megoszlása 2024 decemberében a következő volt:

További részletekért lásd az online projekttáblázatot[17].

Az eszköz keretében nyújtott támogatás projektalapú. A kifizetések az eszköz keretében történő beavatkozások végrehajtásától függnek. Az eszközből nyújtott támogatás magában foglalja mind a menekülteknek, mind a befogadó közösségeknek nyújtott támogatást.
Az eszköz keretében nyújtott **humanitárius segítség** a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek számára nyújt az alapvető szükségleteket és a védelmet biztosító, az emberi méltóságot tiszteletben tartó támogatást[18]. Emellett a hiányosságokat is kezeli az egészségügy és az oktatás kiemelt területén működő szakosított intézmények és partnerek révén. Az Európai Unió által biztosított humanitárius segítségnyújtásra vonatkozó iránymutatást a humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos 2007-es európai konszenzus[19] tartalmazza, amely szerint az Unió mint humanitárius szereplő tiszteletben tartja az emberiesség, semlegesség, pártatlanság és függetlenség humanitárius alapelveit, az Európai Unió működéséről szóló szerződés

[16] A 60 millió EUR-s egyenleget az eszköz megvalósításához nyújtott igazgatási és operatív támogatásra különítették el.
[17] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.
[18] Az eszköz keretében összesen 352 millió EUR-t különítettek el az elsősorban humanitárius segítségnyújtás formájában nyújtott védelemre. A tevékenységek közé tartozott a menekültek nyilvántartásba vétele és ellenőrzése, a migrációkezeléssel foglalkozó török elnökség intézményi kapacitásának megerősítése, valamint a veszélyeztetett csoportokra irányuló célzott védelmi beavatkozások. A védelmet az alapvető szükségletek, az egészségügy és az oktatás terén is általánosan érvényesítették.
[19] A Tanács és a tagállamok kormányai képviselőinek együttes nyilatkozata.

214. cikkében és a humanitárius segítségnyújtásról szóló rendeletben (1257/96/EK rendelet)[20, 21]meghatározottak szerint.

Az eszköz humanitárius területén belül összesen 65 projektet hajtottak végre 21 partneren keresztül az első és második részlet keretében. E projektek fedezik a Törökországban tartózkodó, a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek alapvető szükségleteivel, védelmével, oktatásával és egészségével kapcsolatos reagálást. Az első részlet keretében mintegy 1,4 milliárd EUR-t allokáltak és kötöttek le szerződésekkel humanitárius segítségnyújtásra, ebből pedig 1,4 milliárd EUR-t folyósítottak is. A második részlet tekintetében 1,05 milliárd EUR-ra kötöttek szerződést, és 1,04 millió EUR-t folyósítottak.

A **fejlesztési támogatás** azokat a hosszabb távú szükségleteket támogatja, amelyek az egészségügy, az oktatás és a menekültek társadalmi-gazdasági fejlődésének területén jelentkeznek, különösen a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és a megélhetési lehetőségek, valamint a települési infrastruktúra tekintetében. Kiemelten kezeli továbbá a veszélyeztetett csoportokat, és a beavatkozásai tekintetében a nemek kérdésének szempontjait is figyelembe veszi, például kiterjed a nők és a lányok szexuális és nemi alapú erőszakkal szembeni védelmére, valamint a szexuális és reproduktív egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés fejlesztésére.

Az eszköz fejlesztési területén belül az első részlet keretében aláírt 26 projekt végrehajtása terén további haladás történt. E projektek közül 15-öt a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alap keretében hajtottak végre összesen 293 millió EUR összegben, az Előcsatlakozási Támogatási Eszközön keresztül közvetlenül kezelt allokáción felül[22].

A két részlet keretében fejlesztési támogatásra elkülönített összesen 3,5 milliárd EUR-ból eddig közel 3,2 milliárd EUR-t folyósítottak a végrehajtó partnereknek[23]. Az első részlet keretében mintegy 1,6 milliárd EUR-t allokáltak és kötöttek le szerződésekkel fejlesztési segítségnyújtásra, ebből pedig 1,6 milliárd EUR-t folyósítottak is. A második részlet tekintetében 1,9 milliárd EUR-ra kötöttek szerződést, és 1,7 millió EUR-t folyósítottak.
Az eszköz fejlesztési területén belül 14 szerződés van folyamatban.

2024-ben az eszköz végrehajtását a Törökországban tapasztalható nagyon magas infláció és az árfolyammal kapcsolatos kihívások továbbra is befolyásolták. Ez szükségessé tette egyes projektek hatókörének csökkentését.

[20] A Tanács 1257/96/EK rendelete (1996. június 20.) a humanitárius segítségnyújtásról.
[21] Az Európai Bizottság humanitárius segítségnyújtása az éves országspecifikus humanitárius végrehajtási terveken alapul. A Bizottság és partnerei közötti együttműködés kereteit a humanitárius segítségnyújtás területén a Bizottság nemzetközi szervezetekkel kötött pénzügyi és adminisztratív keretmegállapodásai és a nem kormányzati szervezetekkel kötött partnerségi keretmegállapodásai határozzák meg.
[22] Az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből származó finanszírozást az eszköz keretében a költségvetési rendelet és alkalmazási szabályai második részének IV. címében foglalt, külső fellépéssel kapcsolatos szabályokkal összhangban kezelik.
[23] Ez a szám a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alap által megvalósított projektek keretébe tartozó, de az uniós költségvetést még nem terhelő kifizetéseket is tartalmazza.

Az eszközből megvalósult beavatkozások kiemelt területenként

Az eszköz mindkét részletének kiemelt területein elért előrehaladásról az eszköz nyomonkövetési jelentései számolnak be[24]. Jelentős eredmények születtek a következő kiemelt területeken.

Oktatás

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 2,08 milliárd EUR-t különítettek el az oktatás támogatására.

Az eszköz humanitárius keretéből több mint 181 millió EUR-t különítettek el az oktatásra. A feltételes iskoláztatási készpénztámogatás (a továbbiakban: CCTE) a menekült gyermekek iskolai beiratkozását és iskolába járását támogatja havi kifizetéseket nyújtva a menekült családoknak azzal a feltétellel, hogy a tanulók rendszeresen iskolába járnak. 2024-ben a CCTE VI program 585 000 kiszolgáltatott menekült gyermeket támogatott oktatási célú feltételes készpénztranszferek révén, cserébe a rendszeres állami iskolába járásért. Összesen 42 312 veszélyeztetett menekült gyermek részesült védelmi szolgáltatásokban a török kormány szociális szolgáltató központjain és a török Vörös Félhold közösségi központjain keresztül.

2024 szeptemberében a magas infláció negatív hatásának enyhítése érdekében kiigazították a készpénztámogatás szintjét. A programban részt vevő diákok száma azonban a pénzügyi nehézségek és a címalapú ellenőrzési rendszer alkalmazása miatt az év során kismértékben csökkent. Ebben a rendszerben azoknak az átmeneti védelemben részesülő családoknak, amelyek a hatóságok előzetes jóváhagyása nélkül változtatták meg tartózkodási helyüket, a jogállásuk felfüggesztésével kellett számolniuk, ami a szociális segítségnyújtási programokból való kizárásukhoz vezetett.

2024 augusztusában a belügyminiszter bejelentette, hogy 729 000 átmeneti védelemben részesülő szíriait nem találtak meg a bejegyzett lakcímükön, nekik újra nyilvántartásba kell vetetniük magukat. Ennek következtében az e családokból származó gyermekek nem tudtak szociális támogatási programokat – például a feltételes iskoláztatási készpénztámogatást (CCTE) – igényelni, vagy teljesen ki kellett lépniük a programból. E kihívások kezelése érdekében a Családügyi és Szociális Minisztérium 2024 utolsó negyedévében megerősítette a gyermekvédelmi komponenst.

Az eszköznek a Nemzeti Oktatási Minisztérium által végrehajtott 400 millió EUR összegű kiemelt programjának (A szír gyermekek török oktatási rendszerben való integrációjának előmozdítása – PIKTES II) végrehajtása 2023 januárjában véget ért. Ezt a 300 millió EUR teljes költségvetéssel rendelkező, a Törökországban tartózkodó menekülteknek nyújtott

[24] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.

kiegészítő támogatás keretében finanszírozott PIKTES+[25] követte. 2024 novemberében a PIKTES+ további 80 millió EUR-t kapott a tanárok fizetésének támogatására.

Az ezen a kiemelt területen a menekülteknek nyújtott uniós támogatás általános célja továbbra is az, hogy valamennyi menekült gyermeket integrálják a hivatalos török oktatási rendszerbe, ezenkívül elérjék az iskolán kívüli gyermekeket, megteremtsék a tanulás biztonságos útvonalait, valamint javítsák a tanulási eredményeket. 2024 márciusában a menekült gyermekek 74 %-a (834 169 fő) vett részt formális oktatásban (beleértve az óvodát is) a PIKTES+ program által megcélzott, menekültek által legsűrűbben lakott 29 tartományban.

Azon menekült és befogadó közösségbeli hallgatók száma, akik műszaki és szakoktatásban és -képzésben vagy felsőoktatási intézményekben való tanulás céljából az eszköz által támogatott ösztöndíjban részesültek, 29 049 főt tett ki. E diákok többsége menekült volt, és a nemek egyensúlyát fenntartották.

Az eszköz továbbra is támogatta az oktatási infrastruktúra fejlesztését és hozzájárult az iskolák túlzsúfoltságának csökkentéséhez. Jelentős növekedés történt a korszerűsített és befejezett oktatási létesítmények számában. A korszerűsítés terén az egyik jelentős eredmény 8 700 okostábla telepítése volt általános és középiskolákban. Eddig több mint 12 000 létesítményt korszerűsítettek az eszköz támogatásával.

Emellett az Education for All in Times of Crisis (Oktatás mindenkinek krízis idején) és az Education Infrastructure for Resilience (Oktatási infrastruktúra a reziliencia érdekében) projektek keretében 175 iskola épült, és oktatási szolgáltatások indultak. Az iskolákban a tetőre szerelt fotoelektromos panelek 50 iskola számára termelnek energiát, és 41 iskola esetében hajtottak végre energiahatékonyság-javító intézkedéseket.

2024-ben szerződéseket kötöttek Törökország oktatási infrastruktúrájának a 2023. februári földrengéseket követő újjáépítésére. E finanszírozás célja, hogy mind a menekültek, mind a befogadó közösségek számára javítsa az oktatáshoz való hozzáférést. Két, összesen 20 millió EUR értékű támogatási projekt ösztöndíjakat és kapcsolódó szolgáltatásokat nyújt a menekült hallgatók és a befogadó közösségekből származó, felsőfokú/diplomás tanulmányokat folytató hallgatók számára. A projektek 2023 januárjában indultak és várhatóan három évig tartanak. 2025 januárjáig 5 702 felsőoktatási hallgató kapott ösztöndíjat, közülük 3 077 szíriai és 2 625 török hallgató.

Védelem

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 352 millió EUR-t különítettek el a védelem támogatására, főként a humanitárius területhez tartozó projekteken keresztül.

[25] Promoting Inclusive Education for Kids in the Turkish Education System (PIKTES+) (A gyermekek inkluzív oktatásának előmozdítása a török oktatási rendszerben).

Az eszköz humanitárius területe támogatta a menekültek nyilvántartásba vételét és ellenőrzését, lehetővé téve számukra a törökországi jogállásuk rendezését, és megkönnyítve a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket. Különösen a migrációkezeléssel foglalkozó török elnökség regisztrációs erőfeszítéseit támogatta, és megerősítette intézményi és műszaki kapacitását. Az önálló védelmi beavatkozások mellett, amelyek célja a hiányosságok pótlása, valamint a sajátos szükségletekre és a veszélyeztetett egyének igényeire való reagálás, a védelmet a humanitárius reagálási stratégia többi pillérébe (alapvető szükségletek, egészségügy és oktatás) is beépítették. Az átfogó cél a menekültek kiszolgáltatottságának jobb kezelése, jogállásuk rendezése, valamint az állami szolgálatok és az ENSZ/nem kormányzati szervezetek szolgálatainak szélesebb hálózatához való kapcsolódásuk. A beszámolási időszakban a támogatás továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő csoportokra összpontosult (pl. szezonális mezőgazdasági migráns munkavállalók, legveszélyeztetettebb menekültcsoportok[26] stb.). Emellett a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós alapból finanszírozott projektek között szerepelt a menekülteket fogadó közösségi központok támogatása, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő menekültek megfelelő szolgálatokhoz való továbbirányítása.

Az eszköz fejlesztési területén belül a Családügyi és Szociális Minisztérium számára nyújtott 20 millió EUR összegű közvetlen támogatás végrehajtása tovább folytatódott. A projekt célja, hogy mind a török, mind a menekült népesség kiszolgáltatott helyzetben lévő rétegei számára javítsa a minőségi szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint a minisztérium azon képességét, hogy integrált és minőségi szociális szolgáltatásokat nyújtson.

Egészségügy

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 1,05 milliárd EUR-t különítettek el az egészségügyi ellátás támogatására.

Az eszköz keretében nyújtott támogatás fő pillére a migránsok egészségét támogató, SIHHAT néven ismert program, egy olyan projekt, amelyre egymás után háromszor különítettek el forrást: 2016-ban 300 millió EUR-t, 2020-ban 210 millió EUR-t és 2023-ban 210 millió EUR-t. A SIHHAT támogatja a török Egészségügyi Minisztérium arra irányuló erőfeszítéseit, hogy minden menekült számára ingyenes és méltányos hozzáférést biztosítson az egészségügyi ellátáshoz. Összesen 176, migránsok számára létrehozott egészségügyi központ és kilenc egészségügyi konténeregység működik 32 tartományban, és 3 500 egészségügyi dolgozó dolgozik az EU által támogatott létesítményekben, akiknek 75 %-a szíriai származású. A földrengések miatt az egészségügyi személyzet létszáma csökkent, 17 központ pedig megrongálódott; ezek szolgáltatásait ideiglenes konténeregységekhez helyezték át. A SIHHAT II végrehajtása 2024 közepén befejeződött. A SIHHAT III biztosítja, hogy a menekültek

[26] Ezek közé tartoznak a 2023. évi földrengések által leginkább érintett tartományokban élő menekültek, valamint a sajátos védelemre szoruló, kiszolgáltatott helyzetben lévő menekült- és migráns csoportok (pl. egyszülős háztartások, fogyatékossággal élő személyek, a nemi alapú erőszak áldozatai, LMBTIQ+-személyek), köztük mintegy 300 000 iskolás gyermek.

egészségügyi szolgáltatásai 2023-ban 210 millió EUR, 2024-ben pedig 50 millió EUR összegű további uniós támogatással folytatódjanak.

Az eszköz keretében finanszírozott két kórház – a Dörtyol/Hatay és a Kilis – 2022 óta teljes mértékben működőképes, és kulcsfontosságú egészségügyi szolgáltatásokat nyújtott a 2023-as földrengéseket követően, amikor mindkét kórház kapacitását 400 ágyra növelték. Emellett az eszköz a SIHHAT kiegészítéseként folytatja a migránsok számára létrehozott egészségügyi központok építését és felújítását, az orvostechnikai eszközök,
illetve anyasági és higiéniai készletek beszerzését, valamint fizioterápiai és rehabilitációs egységek felújítását. 2024-ben nyolc egészségügyi központ építése kezdődött, és 113 orvostechnikai eszköz beszerzésére került sor több mint 40 kórház számára.

Ami a humanitárius segítségnyújtást illeti, Kilisben és Reyhanli/Hatay-ban két fizikai rehabilitációs központ továbbra is működik és olyan szolgáltatásokat nyújt, mint a fizioterápia, valamint a mentálhigiénés és pszichoszociális támogatás a fogyatékossággal élő és más kiszolgáltatott helyzetben lévő menekültek számára.

Települési infrastruktúra

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 509 millió EUR-t különítettek el a települési infrastruktúra támogatására.

Az eszköz különböző településeket támogat alapvető települési szolgáltatások, többek között vízellátás, szennyvízelvezetés és szilárdhulladék-gazdálkodás nyújtásával. Emellett szabadidős szolgáltatások nyújtásával támogatja a helyi infrastruktúrát. Ami a rekreációs létesítményeket illeti, 12 létesítmény (labdarúgó- és teniszpálya) elkészült, 10 sportkomplexum építése pedig folyamatban van. Tovább folytatódnak a Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya és Hatay tartományokban indított víz- és szennyvízépítési projektek.

2023-ban és 2024-ben további települési infrastrukturális szerződések készültek. Ezek célja, hogy lehetővé tegyék egy olyan projekt folytatását, amely a kiszolgáltatott helyzetben lévő fiatalok megerősítését célozza inkluzív sport- és ifjúsági infrastruktúra biztosítása révén, valamint egy olyan projekt folytatását, amelynek célja a vízellátási és szennyvízrendszerek felújítása.

Ezen a kiemelt területen 2024-ben egy másik szerződést is aláírtak a török Környezetvédelmi, Urbanizációs és Éghajlatváltozási Minisztériummal azon települési infrastrukturális projektek előkészítésének és végrehajtásának elősegítése érdekében, amelyekhez a nemzetközi pénzügyi intézmények által nyújtott hiteleket az Ilbankon keresztül fogják közvetíteni.

Alapvető szükségletek és társadalmi-gazdasági támogatás

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 4 milliárd EUR-t különítettek el alapvető szükségletekre és társadalmi-gazdasági támogatásra.

Az ezen a kiemelt területen végrehajtott beavatkozások célja segíteni a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek alapvető szükségleteinek kielégítését, valamint megerősíteni a menekültek rezilienciáját és önellátását. Ennek lehetővé kell tennie a szociális segítségnyújtástól való függőségről a fokozott önállóságra és a megélhetési lehetőségek kihasználására való fokozatos áttérést.

Az eszköz alapvető szükségletekhez nyújtott segítségének keretében több mint 2,6 millió menekült részesült olyan közvetlen támogatásban, amely lehetővé teszi számukra a méltóságteljes életet. 2023 júliusáig a legtöbb támogatást a szükséghelyzeti szociális védőhálón (ESSN) keresztül nyújtották – ez egy olyan szociális segítségnyújtási program, amely havi készpénztámogatást biztosít egy betétikártya-rendszeren keresztül több mint 1,6 millió menekült kedvezményezett részére.

Az eszköz második részlete keretében befejeződött a Családügyi és Szociális Minisztériummal aláírt 245 millió EUR összegű közvetlen támogatás végrehajtása. Ez a támogatás lehetővé tette olyan havi pénzügyi támogatás – kiegészítő ESSN (C-ESSN) – nyújtását, amely hasonló a török szociális biztonsági rendszer keretében a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeknek nyújtott szociális ellátáshoz. A projekt az ESSN-nel párhuzamosan működött, és támogatást nyújtott a gyermeket egyedül nevelő szülőkkel rendelkező háztartásoknak, az időseknek, valamint a fogyatékossággal élő (köztük a súlyosan fogyatékos) embereknek. 2024-ben a C-ESSN és az ESSN[27] programok folytonosságát a 2021–2023-as időszakra az eszköz keretén kívül mozgósított 3 milliárd EUR összegű kiegészítő menekülttámogatás[28] keretében biztosították. Azóta mindkét programot egyetlen szerződésbe olvasztották be. 2023 júliusában aláírták ezt a „Social Safety Net for Refugees in Türkiye (SSN)” (Szociális védőháló a Törökországban élő menekültek számára) elnevezésű új készpénztámogatási programot (781 millió EUR) a Családügyi és Szociális Minisztériummal. Ez a beavatkozás az ESSN humanitárius segítségnyújtásról a hosszabb távú fejlesztési támogatásra való áttérését jelentette, és a DG ECHO már nem vesz részt a program irányításában. A jelenlegi program (SSN) valamivel több mint 1,4 millió menekültet támogat napi alapvető szükségleteik kielégítésében.

Folytatódik a kiegészítő társadalmi-gazdasági támogatás nyújtása a menekülteknek, elősegítendő a munkaerőpiacra történő belépésüket. Az EU stratégiája ezen a kiemelt területen a munkaerőpiac kínálati és keresleti oldalára egyaránt kiterjed. A támogatás fő típusai közé

[27] A tervek szerint az ESSN program következő szakaszát a Bővítési és Keleti Szomszédsági Főigazgatóság veszi át.

[28] *A Bizottság 2022. január 4-i C(2022) 7822 végrehajtási határozata a Törökországban 2022-ben és 2023-ban a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek számára készpénztámogatás nyújtására irányuló egyedi intézkedés finanszírozásáról, és a Bizottság 2022. december 7-i C(2022) 8887 végrehajtási határozata a Törökországban tartózkodó menekültek alapvető szükségleteihez nyújtott támogatás és a megélhetési lehetőségekre való átállás 2022. évi további támogatását célzó egyedi intézkedés finanszírozásáról.*

tartozik a műszaki szakoktatás és -képzés; a rövid távú szakképzési tanfolyamok, beleértve a munkahelyi képzést, a humán készségekre irányuló képzést, a karrier- és pályaorientációs tanácsadást és támogató szolgáltatásokat, valamint a munkavállalási engedélyekkel kapcsolatos támogatás. Ami a rövid távú szakmai készségfejlesztési tanfolyamokat illeti, 2024-ben egy hathónapos időszak során 11 779 résztvevő vett részt rövid távú szakmai készségfejlesztési tanfolyamokon, így a kedvezményezettek száma összesen 83 789-re emelkedett, akiknek 51 %-a férfi volt. Továbbá az ugyanebben az időszakban három projektből gyűjtött adatok alapján az uniós menekültügyi támogatással létrehozott vagy bővített vállalkozások által létrehozott új munkahelyek száma 8 584-gyel nőtt, így összesen 15 004 munkahely jött létre.

A program második fő területe az új vállalkozások létrehozására és a meglévő vállalkozások bővítésére összpontosít a formális munkahelyteremtés javítását célzó anyagi és nem anyagi támogatás révén. A foglalkoztatástámogatási és a munkaerőpiacra való belépést támogató projektek (ISDEP I és ISDEP II), amelyeket a Török Foglalkoztatási Ügynökséggel (İŞKUR) és a Munkaügyi és Szociális Biztonsági Minisztérium Nemzetközi Munkaerőügyi Főigazgatóságával (DG ILF) együttműködésben hajtanak végre, a menekültek és a befogadó közösségek tagjainak formális foglalkoztatásának növelésére összpontosítanak. Az ISDEP I 2024-ben sikeresen lezárult. A törökországi Kis- és Középvállalkozások Fejlesztési Szervezetével (KOSGEB) és a Török Fejlesztési és Beruházási Bankkal (TKYB) szorosan együttműködve vissza nem térítendő támogatásokat, köztük vállalkozói képzést, valamint anyagi és nem anyagi támogatást nyújtanak mind a menekültek, mind a befogadó közösségek számára a munkahelyek teremtése érdekében.

A „vállalkozási képességek javítása a fenntartható társadalmi-gazdasági integráció érdekében” (ENHANCER), valamint a „szociális vállalkozás, szerepvállalás és kohézió a törökországi menekült és befogadó közösségekben” projektek célja megegyezik, és végrehajtásuk az Ipari és Technológiai Minisztériummal együttműködésben történik. További projektek zajlanak a mezőgazdasági foglalkoztatás, a szakképzés és a tanulószerződéses gyakorlati képzések területén. 2024-ben további társadalmi-gazdasági támogatási szerződéseket írtak alá. Ezek olyan szerződéseket foglalnak magukban, amelyek célja a menekültek és a befogadó közösségek fenntartható megélhetésének és formális foglalkoztatásának javítása a 2023. februári földrengések által érintett területeken.

Migrációkezelés

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 878 millió EUR-t különítettek el a migrációkezelés támogatására[29].

Az első részlet keretében összesen 80 millió EUR értékben finanszírozott két projekt befejeződött. Az első projekt uniós támogatást nyújtott a török parti őrség kutatási-mentési

[29] Ez nem tartalmazza a Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóság eszközei keretében elkülönített 150 millió EUR-t.

kapacitásának megerősítéséhez, a második célja pedig Törökország migrációkezelési elnökségének[30] támogatása volt az EU-ból való visszatérések kezelésében.

2024-ben folytatódott három, 30 millió EUR összegű projekt végrehajtása a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében, amelyek célja: i. Törökország migrációkezelési elnöksége kapacitásának megerősítése az illegális migráció elleni küzdelem érdekében, ii. a határigazgatási ügynökségek együttműködésének repülőtereken történő javítása, valamint iii. további operatív támogatás nyújtása az idegenrendészeti fogdák irányításához.

A 2023 decemberében aláírt 220 millió EUR összegű szerződést 2024 óta hajtják végre. Célja, hogy tovább erősítse a határigazgatást Törökország keleti és délkeleti határán. 2024-ben a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében további 398 millió EUR-t különítettek el Törökország migrációs és határigazgatási kapacitásának támogatására. E finanszírozás középpontjában a következők állnak: i. a származási országokba való önkéntes visszatérés, ii. a nemzetközi és átmeneti védelmi eljárások megerősítése, iii. a migránscsempészés megelőzése, iv. a szárazföldi és tengeri határok biztonsága, valamint a legális migráció. Magában foglalt egy 50 millió EUR összegű kiegészítést is, amelyet a fenti határigazgatási projektre különítettek el.

A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontok érvényesítése az eszköz keretében megvalósuló projektekben

A „Together towards a gender equal world 2021–2025” („Együtt a nemek közötti egyenlőséget biztosító világ felé [2021–2025]”) című, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó III. uniós cselekvési terv továbbra is iránymutatásul szolgál az eszköz keretében megvalósuló intézkedések végrehajtásához. 2024-ben is prioritás maradt a nők és lányok emberi jogainak előmozdítása, védelme és érvényesítése a teljes sokszínűségükben, a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők és lányok szerepvállalásának növelése. A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokat az eszköz valamennyi projektjébe beépítették, és lebontott adatok (76 mutató) segítségével folyamatosan nyomon követik.

Az eszköz jelentősen növelte a nők foglalkoztathatóságát: több mint 26 000 nő végzett rövid távú szakképzést, mintegy 40 000 kapott foglalkoztatási tanácsadást, és 500 női tulajdonú vállalkozás részesült tanácsadási vagy pénzügyi támogatásban. Az eszköz török nyelvtanfolyamokat biztosított a menekült nők számára, amelyeket mintegy 25 000 felnőtt menekült nő és 20 000 női diák végzett el sikeresen. Ezenkívül mintegy 55 000 menekült lánygyermek vett részt az eszköz által finanszírozott projektek keretében rendelkezésre bocsátott iskola előtti nevelésben, és 15 000 női diák kapott tanulmányi ösztöndíjat. Az eszköz által foglalkoztatott tanárok és oktatási személyzet közel 50 %-a nő. A készpénztámogatási programok egyenlő előnyöket biztosítottak több mint 1 millió menekült nő számára a rendszeres, feltétel nélküli erőforrástranszfer révén. Emellett mintegy 400 000 női diák családja kapott feltételes iskoláztatási készpénztámogatást. A készpénztámogatási

[30] Későbbi nevén Migrációkezelési Főigazgatóság (DGMM).

programoktól függetlenül mintegy 500 000 menekült nő védelmi áldozatsegítő szolgáltatásokban, körülbelül 550 000 menekült nő pedig az eszköz által finanszírozott projektek keretében nyújtott védelmi szolgáltatásokban részesült.

5. Nyomon követés, értékelés és ellenőrzés

2024-ben az eszköz eredményeiről szóló jelentéstétel továbbra is az eszköz eredménykeretén[31] és az eszköz változáselméletén[32] alapult. A 13. nyomonkövetési jelentést 2024 decemberében tették közzé, amely elérhető a Bővítési és Keleti Szomszédsági Főigazgatóság honlapján[33].

2024 végén a Bizottság új szerződést írt alá az eszköz első technikai segítségnyújtási szerződés (SUMAR)[34] keretében létrehozott nyomonkövetési és adatkezelési rendszere folytatásának biztosítása érdekében. Az eredeti SUMAF-szerződés[35] decemberben lejárt; 127 nyomonkövetési misszióról (köztük négy eseti misszióról), 53 helyszíni ellenőrzésről és 112 nyomonkövetési misszióról[36] számolt be.

2024 májusában a Bizottság keretszerződést írt alá az eszköz végső értékelésére. Az eszköz 2021. évi stratégiai félidős értékelését követően a végső értékelésnek az eszköz második részletére kell összpontosítania, és azt 2025 végén kell befejezni, jelezve az eszköz lezárását.

Az Európai Számvevőszék 2024 áprilisában tette közzé az eszköz második teljesítmény-ellenőrzését. Az ellenőrzési jelentést, beleértve a Számvevőszék megállapításait és ajánlásait, valamint a Bizottság válaszait, 2024. április 24-én tették közzé, és online elérhető[37]. A Számvevőszék egyik legfontosabb ajánlása az volt, hogy a Bizottság javítsa az eszköz projektjei hatásának mérését, és kezdjen vitát a tagállamokkal és a török hatóságokkal a fenntarthatóságuk biztosításának módjáról.

6. Kommunikáció és láthatóság

2024-ben a tevékenységek tovább növelték az eszköz keretében tett intézkedések láthatóságát, és tovább javították az EU-ról alkotott képet a Törökország részére a menekültek

[31] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf.
[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.
[33] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.
[34] Technikai segítségnyújtás a törökországi menekülteknek nyújtott uniós támogatás teljesítményének nyomon követéséhez – IPA/2024/461–735.
[35] Technikai segítségnyújtás a törökországi menekülteket támogató eszköz keretében finanszírozott intézkedések nyomon követésének támogatásához – IPA/2021/429–105 (VI. kiegészítés az IPA/2018/393–877. sz. szerződéshez).
[36] Összesített adatok, 2017.
[37] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-2024-06_HU.pdf.

befogadásához nyújtott támogatást illetően. A menekültekkel szembeni negatív hivatalos retorika és nyilvános ellenérzések ebben az időszakban tapasztalt erőteljes növekedése miatt a tevékenységek a 2023. februári földrengéseket követően a menekülteknek és a befogadó közösségeknek nyújtott uniós támogatásra összpontosítottak. Példák: i. sajtóút 2024. január végén, ii. számos sikertörténet és videók, iii. rendezvény, kiadvány, videó és fotóalbum „Együtt erősebbek vagyunk" címmel az uniós mentőszemélyzetnek a menekültek és a befogadó közösségek segítésében 2023 februárjában játszott szerepéről, amelyet az uniós tagállamokkal szoros együttműködésben szerveztek Ankarában, valamint iv. Ferreira biztos nagy nyilvánosság mellett zajló látogatása 2024. április végén.

7. Következtetések és következő lépések

2024-ben folytatódott az eszköz végrehajtása. Az eszköz teljes működési költségvetését lekötötték 2020 végéig, és 2024 végéig 5,7 milliárd EUR-t folyósítottak. Az eszköz továbbra is nélkülözhetetlen segítséget nyújtott a törökországi menekültek és befogadó közösségek számára. A 2020–2024-es időszakra elkülönített további menekültügyi támogatás célja az eszköz által elért eredmények fenntarthatóságának biztosítása.

A **következő lépések**:

- *az eszköz összes projektje eredményes megvalósításának folytatása a menekültek és a befogadó közösségek javára, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvével összhangban,*
- *az eszközzel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek megvalósításának folytatása,*
- *az eszköz irányítóbizottsága záróülésének megszervezése 2025-ben,*
- *az eszköz által elért eredmények fenntarthatóságának biztosítása érdekében a törökországi menekülteknek és befogadó közösségeknek nyújtott további, a 2025–2027-es időszakra vonatkozó támogatás programozása.*